

// *Наук. вісн. Ужгородського ун-ту. Сер. Політологія, Соціологія, Філософія.* – Ужгород: СМП “Вісник Карпат”, 2006. – Вип. 3. – С. 123–128.

8. *Заярнюк А. Виконавці етнічної чистки поляків на Волині як інтелектуальна проблема // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.* – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. – Вип. 10. – С. 261–286.

9. *Зенгхаас Д. Етнічні конфлікти: причини та шляхи розв'язання // Політологічні читання.* – 1994. – № 2. – С. 179–188.

10. *Льюшин І.І. Волинська трагедія 1943–1944 рр.* – К.: Ін-т історії України НАН України; Київський славістичний університет, 2003. – 313 с.

11. *Льюшин І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні.* – Київ: Інститут історії України НАН України, 2001. – 290 с.

12. *Козлов В.Б. Проблема насилія в умовах міжетнічних конфліктів.* – М.: Моск. акад. МВД Росії, 2000. – 41 с.

13. *Лиходід Ю. Сутність етноконфлікту та шляхи його подолання // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України: Збірник. Сер. Політологія і етнологія.* – К., 2003. – Вип. 23. – С. 324–333.

14. *Макарчук С. Міжнаціональні антагонізми в суспільстві Західної України в переддень вересня 1939 року // 1939 рік в історичній долі України і українців: Матеріали Міжнар. наук. конф. 23–24 вересня 1999 р.* – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – С. 6–19.

15. *Макляч Н.Н., Перепилиця Г.Н., Фареник С.А. Феномен воєнно-політичного конфлікту в сучасній етнополітичній ситуації.* – К.: Ін-т національних відносин і політології НАН України, 1995. – 160 с.

16. *Мацієвський Ю. Етнічний конфлікт як суспільний феномен: стан розробки проблеми // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України: Збірник. Сер. Політологія і етнологія.* – К., 2005. – Вип. 27. – С. 298–321.

17. *Нагорна Л.П., Савельєв В.Л. Сучасні етнічні процеси // Український історичний журнал.* – 1993. – № 9. – С. 3–12.

18. *Нарочницкая Е.А. Этнонациональные конфликты и их разрешение: Политическая теория и опыт Запада.* – М.: РАН, 2000. – 96 с.

19. *Русначенко А.М. Народ збурений: національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940–50-х роках.* – К.: Універ. вид-во “Пульсари”, 2002. – 519 с.

20. *Сергійчук В. Трагедія Волині. Причини й перебіг польсько-українського конфлікту в роки Другої світової війни.* – К.: Українська Видавнича Спілка, 2003. – 140 с.

21. *Сикевич З. В. Социология и психология национальных отношений.* – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 1999. – 203 с.

22. *Соловьев А. И. Политология: политическая теория, политические технологии: Учеб. пособие.* – М.: Аспект Пресс, 2000. – 599 с.

23. *Armia Krajowa w dokumentach. T. II.* – Londyn, 1973. – 554 s.

Оксана Дацаківська

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЛЕГАЛЬНО-РАЦІОНАЛЬНІ ЧИННИКИ ЛЕГІТИМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ

© Дацаківська О., 2006

Виділено три чинники, що визначають легально-раціональну легітимність: закон, ефективна бюрократія, участь та розглянуто їх вплив на легітимацію політичної еліти України.

The law, bureaucracy and participation – three factors of rational-legal legitimacy are defined in this article. The author had described the influence of these factors on Ukraine political elite legitimization.

Легітимність, що є обов'язковою рисою політичної системи й притаманна її елементам і забезпечує її стабільність, надає не просто шанси на послух (М. Вебер), але й створює умови для ефективного управління суспільством. Ефективне управління – проблема, що особливо є актуальна у суспільствах, які перебувають на стадії конституювання своїх політичних систем, адже тут максимально гострою є проблема у раціональних домовленостях, ефективній бюрократії.

Власне концепція легітимності М. Вебера, науковця, котрий вводить в обіг термін “легітимність”, побудована так, щоб показати максимально раціональну домовленість сприйняття влади, що опирається не на ірраціональну віру в харизматичного правителя, не на святенність традицій, а на прийняття визнаних структур, норм здійснення влади. Д. Істон у своїй концепції також виділяє структурну легітимність і зауважує, що суспільство повинно не лише визнавати норми, але й брати участь у їх творенні. Тобто, головними джерелами раціонально-легальної легітимності є правові норми, віра у доцільність існуючих структур влади. Серед українських дослідників особливу увагу проблемам легітимності приділяли С. Рябов, Т. Алексєєва, Ю. Кравченко, С. Макаєв, А. Пахарєв, В. Чечель, деякі дослідники розглядали окремі аспекти проблеми раціонально-легальної легітимності.

У цій статті досліджуємо прояви джерел раціонально-легальної легітимності у процесах легітимації політичної еліти України на сучасному етапі. Для дослідження використовуємо методологію М.Вебера, історичний та системний методи аналізу цього явища.

Макс Вебер вважає легальну легітимність одним з чистих типів легітимності. Головним джерелом легітимності називає правила, що визначають, хто саме і якою мірою мусить ними керуватися. Особа, котра віддає розпорядження, сама підлягає при цьому певним правилам: законам, регламентові, якійсь абстрактній формальній нормі [1, с. 158]. Найчистішим типом панування, що базується на такій легітимності, є бюрократичне, основними засадами якого є:

- будь-які закони приймають та їх можна змінювати із дотриманням певних формальних процедур.
- членів об'єднання, яке здійснює владу, можна обирати або ж призначати.
- управлінський штаб має складатися з чиновників, котрі призначаються керівництвом, а підлеглі вважаються членами владного об'єднання.

Як бачимо, дійовими особами, які відіграють важливу роль і при цьому самі легітимуються, є політична еліта. Політична еліта – це соціальна спільність, об'єднана близькістю установок, стереотипів і норм поведінки, яка володіє єдністю цінностей і впливає на прийняття політичних рішень. Макс Вебер підкреслює особливості політичної еліти, що здійснює владу у такому суспільстві. Це керівник та бюрократи. Той, хто віддає накази, є “керівником”, чие право на панування легітимується встановленими правилами у межах його ділової компетенції, враховуючи міркування ділової доцільності та відомчі інтереси. Чиновники є освіченими фахівцями, службові обов'язки яких визначені контрактом з чітко фіксованою заробітною платнею та пенсійним забезпеченням. Управлінські функції для такого чиновника – професійна робота, яку він здійснює „без гніву і пристрасі”. Основою технічного функціонування є дисципліна.

Раціонально-легальна легітимність засновується на чинниках: дотримання закону, ефективна бюрократія, можливість громадян брати участь у владі.

Особливого значення у раціонально-легальній формі легітимності набувають закони. Якщо в межах легітимаційної ситуації тільки визначаються правові проблеми, виявляються можливі правові межі здійснення легітимності, то вихід із легітимаційної ситуації передбачає творення норм, що визнаються суспільством і є максимально адекватними вимогам часу. Закон виступає предметним виразом узгодження політичної еліти, з одного боку, та суспільства (чи зацікавленої групи), з іншого. Закони у такій державі приймають політики, а їх виконання здійснює бюрократія. Закон та легальність виступають юридичним моментом легітимності влади. Санкціонування влади нею ж створеним засобом – законом – досягається самою владою, на основі прийнятих правових процедур завдяки отриманому праву регулювати суспільні відносини. Дослідники вбачають у цьому своєрідну кругову залежність легітимності та легальності: еліта, прийшовши до влади на основі законів, згодом своїм правлінням надає їм легітимності. Політична еліта покликана захищати законності. Т. Негел виділяє два підходи до такого захисту: один, спрямований на пошуки можливої конвергенції різних раціональних обґрунтувань існування певних установ з точки зору окремих осіб; другий спрямований на пошуки спільної точки зору, з якою би погоджувалися всі і яка би забезпечувала погодження стосовно того, що є прийнятним [4, с. 371].

Правові норми, які впливають на легітимність політичної еліти – це насамперед норми, які регулюють прихід до влади політичної еліти, а також її діяльність. У таких законах є передусім норми, що регулюють

формування виконавчих та законодавчих структур, їх діяльність. В Україні до них належать Конституція України, Закон “Про вибори народних депутатів”, Закон про “Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів”, Закон “Про Президента України”, регламент та посадові інструкції тих чи інших структур. Згідно з правовою базою України політична еліта діє на засадах представницької демократії, а тому на її формування суспільство повинно справляти визначальний вплив. Насамперед це стосується виборів лідерів держави. Інститут Президентства запроваджений в Україні з проголошенням незалежності держави. З моменту його появи сфера повноважень Президента постійно уточнюється, дещо змінюється і є, особливо на початковому періоді, залежна від людського фактора. У нинішній політичній системі Президент України виконує функції, якими М. Вебер наділяв лідера: призначення на посади, визначення стратегії розвитку держави, визначення ціннісного поля взаємодії політичної еліти. Внаслідок конституційної реформи повноваження Президента дещо змінилися та стали обмеженіші, однак у Президента залишається досить сильний важіль впливу – право на розпуск парламенту. Згідно з законом Президент обирається на основі рівного, прямого загального виборчого права.

Верховна Рада – політичний інститут, що має досить тривалу традицію. Повноваження Верховної ради, як і повноваження Президента дещо змінювалися за останні 14 років. За нинішньою редакцією Конституції фактично Верховна Рада визначає прем’єр-міністра, приймає його програму з розвитку суспільства, Кабінет Міністрів. Однак під час визначенні ключової ролі парламентської більшості, жодним чином не регламентована діяльність парламентської опозиції.

Нормативно-правова база, що є підставою для легітимації політичної еліти, як і все законодавство України за висновками багатьох міжнародних експертів є демократичною. І все ж, наявність законів не гарантує ані демократизації, ані легітимації політичної еліти на підставі закону. Для раціонально-легальної легітимності потрібен не лише закон, а певний рівень політико-правової свідомості та культури суспільства і самої політичної еліти.

Бюрократія є виявом найчистішого раціонально-легального панування. Дослідники політичної науки подають багато різночитань поняття “бюрократія”: від виконавчого контролю, реалізації рішень законодавчої влади до групи людей, що володіють особливими якостями, необхідними для управління публічними справами [7]. У загальному бюрократію визначають як особливу модель поведінки, що зумовлена займаною посадою в органах державного апарату. Ідеальному бюрократу мають бути притаманні:

- 11 висока професійна кваліфікація;
- 12 готовність виконувати наказ;
- 13 уміння ефективно діяти в межах існуючих правил;
- 14 неупередженість.

Бюрократія, що не завжди здатна досягнути веберівського ідеалу, набирає що раз більше впливу під час управління суспільством. Вона виникає як один із способів противаги владі, за її допомогою досягається рівновага у владних структурах, як безособовий виконавець рішень держави, а значить виконавець справедливості в суспільстві. Бюрократія Р.Міхельсом розуміється як наслідок впорядкованості, організації суспільних утворень, а тому “хто говорить організація, той насправді говорить олігархія” [цит. за 2, с. 29]. Бюрократичні агенції в сучасних суспільствах постійно вимагають вдосконалення діяльності, підвищення контролю за роботою чиновників, і це стосується усіх суспільств, зокрема розвинутих. Дилема бюрократії полягає в тому, з одного боку, що бюрократія є породження раціональних норм і процедур, однак законодавець не може передбачити всі ситуації застосування закону, отож суспільство покладається на знання, досвід, професійні якості, інтуїцію чиновників; з іншого боку, чиновники – люди, що реально приймають управлінські рішення, навіть в умовах виборчої демократії є призначуваними особами, а не обраними суспільством, а тому дуже важко вважати, що чиновники становлять суспільний інтерес. (Більше того, американські дослідники Крислов та Розен-блум (Krislov and Rosen-bloom) бюрократію вважають найбільшою загрозою демократії [7]). Саме тому постійно вводяться суворі критерії, що обмежують кількість претендентів, розробляються етичні норми (кодекси честі чиновників).

В Україні правовий статус та обсяг повноважень державних службовців визначається Конституцією України і законами “Про державну службу”, “Про службу в органах місцевого самоврядування”, указами Президента, положеннями Кабінету Міністрів України, посадовими інструкціями. Право на державну службу згідно з законом мають громадяни України незалежно від їх походження соціального і майнового стану, расової і національної приналежності, статі політичних поглядів, релігійних переконань, місця проживання, які одержали відповідну освіту і професійну підготовку та пройшли у встановленому порядку конкурсний відбір,

або за іншою процедурою, передбаченою Кабінетом Міністрів України. Однак законом визначаються і обмеження, що пов'язані з прийняттям на державну службу: не можуть бути обраними або призначеними на посаду в державному органі та його апараті особи, котрі:

11 визнані в судовому порядку недієздатними;

12 мають судимість, що є несумісною із зайняттям посади;

13 у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані або підлеглі особам, котрі є їх близькими родичами або свояками тощо.

Окрім цього, особа, котра прагне зайняти державну посаду і та, яка вже є державним службовцем, зобов'язана декларувати свої доходи, надавати відомості про доходи членів своєї сім'ї, а також інформацію про свої фінансові зобов'язання.

Головними принципами державної служби є: служіння народу України, демократизм і законність, гуманізм і соціальна справедливість, пріоритет прав людини і громадянина, професіоналізм, компетентність, ініціативність, чесність, відданість справі, персональна відповідальність за виконання службових обов'язків і дисципліни, дотримання прав та законних інтересів органів місцевого та регіонального самоврядування, дотримання прав підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян. З метою досягнення рівноваги між демократичними принципами і бюрократією та запобіганню негативним аспектам бюрократизму законом вводиться поняття етики поведінки державного службовця, що містить в себе такі правила: державний службовець повинен виконувати службові обов'язки, шанобливо ставитися до громадян, керівників і співробітників, дотримуватися високої культури спілкування, не допускати дій та вчинків, які можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державного службовця. З цією ж метою законодавець зобов'язує осіб, котрі вступають на державну службу прийняти присягу, за якою чиновники обіцяють охороняти права, свободи і законні інтереси громадян. Про прийняття присяги здійснюється відповідний запис у трудовій книжці. Також Головним Управлінням державної служби України розроблено наказ про загальні правила поведінки державного службовця, що є узагальненими стандартами поведінки та доброчесності чиновників.

Державними службовцями є Президент України, Голова Верховної Ради, Прем'єр-Міністр України, однак їхній правовий статус регулюється додатковими законами.

Ефективність управління такого типу залежить від суто людського фактора, наскільки раціонально-доцільним він буде.

Аналіз даних засвідчив, що за так званих об'єктивних диференціюючих ознак – стать, вік, освіта, фах, місце проживання – найзначущими є вік (дослідження 1995–1997 рр.). Чим молодші респонденти, тим вище вони оцінюють власний статус. [5]. У М.Вебера головними факторами раціонально-легальної легітимності є бюрократія як один з елементів політичної еліти та закон як правова норма, що виступає головним регулятором суспільного буття разом. Раціональна легітимність багатьма дослідниками вважається найдемократичнішою, а тому вважаємо за доцільне вивчити наскільки ж у світовій теорії бюрократичне правління відповідає демократичним принципам. У цій статті ставимо за мету прослідкувати прояви раціонально-легальної легітимності у процесах легітимізації бюрократії, визначити чинники, що впливають на ці процеси, визначити їх роль в різні моменти з часів встановлення незалежності України.

Повсякденна діяльність бюрократії не повною мірою оцінюється громадянами. Зазвичай оцінюванню підлягають ті явища, з якими безпосередньо стикаються громадяни, коли звертаються до органів влади, а також, коли робота чиновників призводить до негативних явищ у політичному житті. Власне інтеракція громадян та чиновників визначає легітимність бюрократії.

На заваді підвищення міри легітимізації бюрократії сьогодні в Україні є явище бюрократизму. “Бюрократизм – є відображенням у суспільній, груповій, індивідуальній свідомості й поведінці сутнісних рис та особливостей функціонування бюрократії”, однак досить часто бюрократизм пов'язують з негативними рисами, дисфункціями бюрократії [6, с. 347]. Головною причиною цього явища стало збереження форм номенклатурної бюрократії за нових політичних умов. Ситуація на початку формування української держави досить швидко змінювалася, в умовах швидких економічних та соціальних змін не посприяло формуванню відповідальності у чиновників, що й породжує до сьогодні недовіру до органів державного управління. Сила сучасної бюрократії полягає ще й у нестійкій та недостатньо структурованій соціальній структурі. На думку Г. Світи, політичний вплив бюрократії обернено пропорційний зрілості і силі нових соціальних класів, “чим сильніші позиції класів, тим меншою самостійністю володіє бюрократія” [3, с. 150]. І політичні лідери і суспільство сьогодні вважають за необхідність подолання явища бюрократизму, для чого потрібно запровадити певні правові норми та

підвищити рівень свідомості чиновників, лідерів та громади. Одним з перших кроків є втілення конституційної реформи: перерозподіл функцій управління на місцях на користь місцевих рад призведе до руйнації залежності між політичним лідером (Президентом) і чиновником, що існувало раніше, а це створює можливості для зміни моделей поведінки бюрократії.

Бюрократія в Україні не зазнавала кардинальних змін у кількісному та якісному складі. Однак час від часу у суспільстві виникали дискусії про те, що фактично не змінилися люди, котрі здійснюють управління державою. На захист призначуваних ними чиновників виступали керівники, котрі стверджували, що здійснювати управлінські функції повинні професіонали. Неодноразово точилися дискусії і про скорочення кількісного складу бюрократичного апарату.

З обранням Президентом України В.Ющенка дещо змінюється якісний склад бюрократії, однак ці зміни на регіональному і локальному рівнях не можна назвати значними. Передусім відзначимо, що бюрократичний апарат омолодився порівняно з попередніми роками, а за даними психологів та соціологів вік є найзначущою ознакою серед так званих об'єктивних диференціюючих ознак – стать, вік, освіта, фах, місце проживання. Чим молодші респонденти, тим вище вони оцінюють власний статус. Це означає, що ми можемо спостерігати зміну моделей поведінки української бюрократії. Однак при цьому не варто відкидати організаційні фактори – дуже складно прогнозувати наскільки сильною виявиться організаційна структура державного апарату, наскільки вона зможе впливати на нове покоління бюрократів.

Щодо участі громадян у владі, то в умовах представницької демократії головними формами участі є вибори та референдуми. Вибори слугують правовим механізмом реалізації суспільних санкцій або заохочень. Вибори якраз і слугують тим механізмом залученості громадян до здійснення влади. Вибори сприяють інституціоналізації громадської думки, що, як свідчить практика, серйозно впливає на політичні процеси. Вибори дають можливість формально вибирати та усувати політичних лідерів, уможлиблюють співіснування держави та громадянського суспільства.

Щодо законодавчої регламентації виборів, то в її основі лежать такі найважливіші принципи:

11 обмеження суми пожертв приватних осіб та організацій до передвиборчих фондів або фінансування виборчої кампанії за рахунок держави;

12 принцип лояльності щодо конкурентів, недопущення образ, фальсифікацій тощо;

13 нейтралітет державного апарату та його невтручання у виборчі процеси;

14 надання всім кандидатам рівних можливостей, зокрема, кількості ефірного часу на телебаченні та радіо, виготовлення агітаційного матеріалу, доступу до засобів масової інформації.

Вибори в Україні є чинником, що відіграли особливу роль у легітимності політичної еліти України у 2004 році на виборах Президента, коли саме від виборів та волі народу залежало, хто стане лідером держави.

Референдум призначається Верховною Радою України або Президентом на вимогу не менш як трьох мільйонів громадян, котрі мають право голосу, за умови, що підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області.

В Україні референдум проводився два рази: у 1991 і 2000 роках. У 1991 році це був референдум, що стосувався проголошення суверенітету України, рішення мало законодавчий характер. Референдум 2000 року не мав відповідної законодавчої ініціативи, а радше мав консультаційний характер.

Якщо на загальнонаціональному рівні на разі передбачено такі форми участі, як вибори та референдум, то на локальному рівні форм участі є значно більше. Відзначимо той факт, що багато громад міст Західної України приймають статут територіальної громади, за яким передбачено поширену участь громадян у житті міста. Передусім це громадські слухання, публічні обговорення тощо. Громадські слухання передбачають залучення всіх громадян та представників громадських організацій до обговорення, прийняття пропозицій на громадських слухань є обов'язковим для прийняття рішень місцевою владою. Однак, на сьогодні практика громадянських слухань та використання їх рішень не є широко застосованою.

Однак цих форм участі не завжди достатньо для легітимації політичної еліти, громадяни потребують безпосереднього спілкування з політичною елітою, реального обговорення проблем. Ю. Габермас вихід бачить у залученні громадян до легітимаційних процесів через громадський дискурс. Він казав "громадяни вірять у владу, не тому, що вважають її доброю, а тому, погоджуються на неї в процесі спільних обговорень". Брюс Екерман, мислитель-ліберал, вважає, що необхідно проголосити „діалог першим обов'язком громадянина. Бо хоч морально свідомо особа може собі дозволити відмежовуватися від діалогу в реальну світі, та відповідальний громадянин не може відмежовуватися від політичного діалогу” [4, 346].

У раціонально-легальній легітимності акцент з цінностей переноситься на знання, а його (знання) вдале використання дає змогу досягнути успіхів легітимності. Пристосовуючись до нових умов, коли вибори вже не дають належної легітимності, напівпряму демократію ще не впроваджено, методи дискурсу поки не дієві, політична еліта вдалася до технік забезпечення легітимності, найпоширенішою з яких є маніпуляції свідомістю.

З 1990 року в Україні змінилося декілька типів політичної еліти. Проголошення курсу на демократизацію означало і зміну джерел легітимації політичної еліти на раціональні й легальні. Саме тому політична еліта постійно апелює до закону, подекуди ця апеляція до закону теж має характер маніпуляції і навіть тиску (Варто хоча б пригадати прийняття Конституції, Конституційної реформи). Прийняття законів дещо відставало від потреб політичної дійсності, і ще багато норм потребують доопрацювання. Це одна з причин чому закон не виступає єдиним джерелом легітимації, а потребує традиції. Політична еліта 1994–2002 рр. для своєї легітимації вдається до економічних чинників легітимації, 2004 рік став знаковим у зміні моделі легітимації: по-перше, замість традиції, що підсилювала закон, суспільство звертається до судової гілки влади, яка як і вирішує, що є легальним, а отже, і легітимним; по-друге, відбулося підсилення учасницької складової раціонально-легальної легітимності: політична еліта все частіше демонструє готовність до залучення громадян та публічних обговорень політичних проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. – К.: Основи, 1998. – 534 с.
2. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. – Львів: Кальварія, 1997. – 224 с.
3. Світа Г. М. Бюрократія як феномен суспільного розвитку // Тез. звітної наук. конф. філософського факультету / Відп. за вип. В. Мельник. – Львів: Вид. центр Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2005. – С. 149–153.
4. Сучасна політична філософія: Антологія / Пер. з англ.; Упоряд. Я. Кіш. – К.: Основи, 1998. – 575 с.
5. Українське суспільство на порозі третього тисячоліття: Колективна монографія / Під ред. М.О. Шульги. – К.: Ін-т соціології НАН України. 1999. – 687 с.
6. Цветіков В.В., Кресіна І.О., Коваленко А.А.. Суспільна трансформація і державне управління в Україні: політико-правові детермінанти: Монографія. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре”, 2003. – 496 с.
7. Sally Coleman Selden, Jeffrey L. Brudney . *Bureaucracy as a Representative Institution: Toward a Reconciliation of Bureaucratic Government and Democratic Theory*” *доступно з: <http://links.jstor.org/sici?sici=0092-853%28199807%2942%3A3%3C717%3ABAARIT%3E2.0.CO%3B2-R>*

Сергій Дорошенко

Національний університет “Львівська політехніка”

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ФРАНЦУЗІВ У ПЕРІОД ВЕЛИКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ: КОНТЕКСТ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТЕОРІЇ ЖОРЖА ГЮРВІЧА

©Дорошенко С., 2006

Розглянуто трансформування політичної ментальності французів. Зроблено висновок про те, що теоретична концепція Жоржа Гюрвіча дає змогу дослідити структуру ментальності, а також зміну якісних показників політичної ментальності французів, що відбулася під впливом подій Буржуазної революції кінця XVIII ст. у Франції.

The process of transformation of political mentality of French's is examined. A conclusion is done that the sociological theory of Georges Gurvitch allows exploring the structure of mentality and also transformation of high-quality of indexes of political mentality of French's, that during in the events of Bourgeois Revolution of end of the XVIII of item in France.

Постановка та актуальність проблеми. Політична ментальність нації, як специфічний спосіб сприйняття етносом обставин буття в політосфері, формується під тривалим впливом природнокліматичних, історичних, соціальних, культурних, геополітичних чинників. Водночас різноманітні соціальні катаклізми – війни, революції, масовий голод, епідемії тощо надзвичайно потужно впливають на традиційні форми виявлення